

ANKARA DEVLET KONSERVATUARINDA (H.Ü.) ÖĞRENİM GÖREN ADÖLESAN GRUBU ÖĞRENCİLERİN RUHSAL UYUM PROBLEMLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Ayşe CERİT-AKSOY*
Prof. Dr. Duyan MAĞDEN**

İnsan yaşamını içine alan gelişim dönemlerini incelediğimiz zaman, bazı kritik dönemlerin bireyin yaşamını önemli ölçüde etkilediğini görebiliriz. Ergenlik dönemi, biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın gözlemlendiği, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanabilmektedir. İşte bu özelliklerinden dolayı, yaşamın en fırtınalı ve en kritik dönemi olarak tanımlanmaktadır.

Ergenlik dönemindeki bireylerde bencillik, tedirginlik, ukalalık, dağınıklık, dikkatsizlik, kabalık, oburluk, güç beğenme, çabuk tepki gösterme, birden sınırlanma, herşeyi sorun yapma, derslere karşı ilgi azalması, kaide ve kuralları küçümseme, olumsuz yanıtlar verme, herşeye boş verme gibi uyumsuz davranışlar sıklıkla görülmektedir (1-3).

Ergenlik döneminin ruhsal özellikleri incelendiğinde ortaya sağlıklı ve dengesiz görünümü bireyler çıkmaktadır. Oysa ruh sağlığı kriterleri gelişme dönemlerine göre belirlendiğinden, bu dönem için belirlenen ruh sağlığı kriterleri diğer dönemlerden farklılık göstermektedir. Bu nedenle, bu dönemde görülen değişiklikler ergenlik için doğal sayılmaktadır (1, 4).

Ergenlerin ruhsal dengesi sürekli değişiklik gösterdiğinden, bu durum ergenin davranışlarını da etkileyebilmektedir. Ergende gözlenen olumsuz davranışlar, içinde bulunduğu çevre koşullarına bir uyum çabası olarak geliştirebilmektedir. Ayrıca aile içi ilişkileri, aile sorunları ve okul ortamından kaynaklanabilir. Yatılı okuyan öğrencilerin gündüzlü öğrencilere göre okul içinde daha farklı problemleri olmaktadır. Anne-baba şefkatinden, yakınlığından, ilgisinden uzak olan yatılı öğrenciler anne-baba-çocuk ilişkileri sağlıklı olsa bile uyumsuzluk belirtileri gösterebilirler. Bu nedenle, ergenlerin ruhsal uyumları sadece davranışlarına bakılarak değerlendirilmemelidir (1, 5, 6).

Ergenlik dönemi, her birey için geçirilmesi zorunlu olan bir dönemdir. Ancak, bireyin içinde bulunduğu çevre koşulları bu dönemin sarsıntılı ya da sarsıntısız

* Dışişleri Bakanlığı Anadolu İdarecesi.

** H.Ü. Ev Ekonomisi Yüksekokulu Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi.

bir şekilde geçirilmesinde etkili olmaktadır. Ergenlik döneminin sarsıntısız bir şekilde geçirilmesi için çocukluk döneminden itibaren, ergenin sağlıklı gelişmesine neden olabilecek elverişli koşulların sağlanması, düzenli ve mutlu aile ilişkilerinin kurulması önemli faktörler olarak kabul edilmektedir (7-9).

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE ARAÇLARI

Araştırmanın Evreni: H.Ü. Ankara Devlet Konservatuvarı'nın orta kısmında öğrenimine devam eden 12-15 yaş grubundaki tüm öğrenciler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örneklem: Araştırmaya dahil edilen 12-15 yaş grubundaki öğrenciler; ailesi Ankara dışında olan daimi yatılılar, ailesi Ankara içinde olan haftalık yatılılar ve gündüzlüler olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Her bir gruptan 20 öğrenci olmak üzere, 30 kız ve 30 erkek öğrenci örnekleme seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrenci ve ailesi hakkındaki genel bilgileri edinebilmek için "Genel Bilgi Formu" ile öğrencilerin ruhsal uyumsuzluk belirtilerinin saptanması için "Ruhsal Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Öğrenci ve ailesi hakkındaki genel bilgileri içeren formdan, öğrencinin cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, ailede kaçınıcı çocuk olduğu, anne ve babasının öğrenim durumu ve okulda kalış şekli elde edilmiştir.

Ruhsal Uyum Ölçeği : Bu ölçek çocuk ve ergenlerin ruhsal hastalık belirtilerinin ve uyumsuzluk belirtilerinin saptanması amacıyla H. Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı Ünitesince geliştirilmiştir. Ruhsal Uyum Ölçeği davranış örneklerinden seçilen 28 sorudan oluşmuştur. Ölçekteki sorulara verilen tepkiler "yok, az, çok, pek çok" olmak üzere dört kategoride toplanarak, değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bu çalışmada öğrenciler 15'er kişilik gruplara ayrılmış, her grup için ayrı bir gün belirlenerek, veriler anket tekniği ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Anket formunda bulunan bağımsız değişkenlerle ilgili verilen yanıtlar ve öğrencilerin ruhsal uyum puanları toplanmıştır. Elde edilen verilerde bağımsız değişkenlerden cinsiyet ve okulda kalış şekline göre, öğrencilerin ruhsal uyumlarını araştırmak için Varyans Analizi yöntemi uygulanmıştır (10).

Ayrıca, öğrencilerin ruhsal uyumlarını yordamada ele alınan bağımsız değişkenlerin açıklanan varyansa katkılarını ve katkı derecelerini belirlemek

amacıyla Basamaklı Çocuk Doğrusal Regresyon Analizi yöntemi uygulanmıştır (11).

BULGULAR

Bu bölümde bağımsız değişkenlerin, öğrencilerin Ruhsal Uyum puanlarında etkili olup olmadığı gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Okulda Kalış Şeklinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesinde Elde Edilen Ruhsal Uyum Ölçeği Toplam Puanlarının Dağılımı.

O K U L D A K A L I Ş Ş E K L İ			
Cinsiyet	Gündüzlülerin Aldığı Puanlar	Haftalık Yatılıların Aldığı Puanlar	Daimi Yatılıların Aldığı Puanlar
Kız	166	93	128
Erkek	144	120	161
Toplam	310	213	289

Tablo 1'de gündüzlü kız öğrencilerin Ruhsal Uyum Ölçeğinden toplam 166 haftalık yatılı kız öğrencilerin ise 93 puan aldıkları görülmektedir. Daimi yatılı erkek öğrenciler ise Ruhsal Uyum Ölçeğinden toplam 161 puan alırken, haftalık yatılı erkek öğrencilerin 120 puan aldıkları öngörülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyet, okulda kalış şekli ve ruhsal uyumları arasında anlamlı fark olup olmadığı Varyans analizi ile test edilerek Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Örneklem Grubu Öğrencilerin Ruhsal Uyum Puanları İçin Varyans Analizi.

Varyans Kaynağı	Serbs. D.	Kare T.	Kare Ort.	F
Cinsiyet Grupları (A)	1	24.0667	24.0667	0.5019
Okulda Kalış Şekli (B)	2	260.4333	130.2167	2.7156
Etkileşim (AB)	2	91.0333	45.5167	0.9492
Hata	54	2589.4000	47.9519	
Toplam	60	13954.000		

$p > 0.05$ önemsiz.

Tablo 2'de görüldüğü gibi Ruhsal uyum puanlarına ait farklılık istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır $p>0.05$.

Bu araştırmada ele alınan bağımlı değişkenlerin yordanmasında, analize dahil edilen bağımsız değişkenlerin, varyansa katkıları açısından hangi sırayı aldıklarını incelemek için yapılan analiz aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Bağımlı Değişken Ruhsal Uyum Puanları İçin Aşamalı Regresyon Analizi

Regresyona Dahil Edilen Değişkenler	Syx	R	R2	F
Babanın Öğrenim Durumu	7.00691	0.19892	0.030928	2.3895
Kaçıncı Çocuk Olduğu	6.77501	0.34288	0.117567	3.7972
Kardeş Sayısı	6.51232	0.44605	0.19896	4.6364
Okulda Kalış Şekli	6.45129	0.47745	0.22796	4.0599

Syx = Tahminin Standart Hatası

R = Çoklu Korelasyon Katsayısı

R2 = Çoklu Determinasyon Katsayısı

Tablo 19'da Aşamalı Regresyon Analizinde, öğrencilerin ruhsal uyum puanları bağımlı değişken ve babanın öğrenim durumu, kaçınıcı çocuk olduğu, kardeş sayısı, okulda kalış şekli bağımsız değişkenler olup, çoklu korelasyona (Ruhsal uyum puanının açıklanmasına) katkısı önemli bulunmuştur ($p<0.05$).

TARTIŞMA

Tablo 1'de ruhsal uyum puanları incelendiğinde, gündüzlü okuyan öğrencilerde, uyumsuz davranışlara ait puanların, haftalık ve daimi yatılı öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum gündüzlü okuyan öğrencilerin daha yoğun problemleri olduğu sonucunu göstermektedir. Bunu ikinci olarak daimi yatılı öğrenciler izlemektedir. En az problemi olduğu belirlenen öğrenciler ise, haftalık yatılı olarak okula devam eden öğrencilerdir. Gündüzlü öğrenciler içinde kızların, daimi yatılı öğrenciler içinde de erkeklerin problemlerinin daha fazla olduğu görülmektedir, daimi yatılı öğrenciler ailelerinden uzakta oldukları için tüm problemlerini çözümlenmede tek başına olup, kendi sorumluluklarını kendileri üstlenmişlerdir. Bu durum ergenlerin daha sorumlu davranmalarına neden olmaktadır. Oysa gündüzlü

öğrenciler çoğunlukla ailelerinin yanında olmanın güvencesini duyarlar. Bu güvence ergenlerin daha bağımlı davranışlara yönelmesine ve daha sorumsuz bir yaşam biçimi geliştirmelerine neden olabilir. Daimi yatılı ve gündüzlü öğrenciler birbirleri ile karşılaştırıldığında, gündüzlü öğrencilerin daha fazla korunup kollanan, girişimlerine fırsat verilmeyen, kendi kendine problemlerini çözümü için sınırlı fırsatlar tanınan ergenler olduğu düşünülebilir. Bu durum da ergenlerin uyumsuzluklarının kaynağını oluşturabilir. Haftalık yatılı öğrenciler ise yukarıda belirtilen iki gruba ait özelliklerin de görülebileceği grup olarak düşünülebilir.

Bu gruptaki ergenler hem kendi sorumluluğunu üstlenmek zorunda kalan, hem de ailesi tarafından kontrol altında olan ergenlerdir. Bu durum ergenlerin daha tutarlı davranış biçimlerine yönelmesine neden olabilir.

Tablo 2'de öğrencilerin ruhsal uyum puanları olan bağımlı değişkeni etkilediği beklenen bağımsız değişkenlerden cinsiyet grupları ve okulda kalış şekilleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$). Ergene ait temel problemler kız ve erkek çocuklarında benzerlik göstermektedir. Gözlenen problemlerin cinsiyete özgü değil, ergenlik dönemine özgü problemler olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin ruhsal uyum puanlarını etkileyen bağımsız değişkenlerin yordanmasında Tablo 3'de görüldüğü gibi yapılan Aşamalı Regresyon Analizi sonucu, babanın öğrenim durumu, ailede kaçınıcı çocuk olduğu, kardeş sayısı, okulda kalış şekli ile ilgili değişkenlerin varyansa katkıları yüksek bulunmuştur. Bu değişkenler arasında çoklu korelasyon katsayısı en yüksek olanı babanın öğrenim durumudur. Peterson (1961), çocukların davranış problemleri üzerinde aile tutumlarının etkisini saptamak amacı ile yaptığı çalışmasında, genel beklentilerin tersine çocukların uyumsuz davranışlarının ortaya çıkmasında, babalarının tutumlarının en azından annelerin tutumları kadar etkili olduğunu belirtmiştir (12). Ayrıca anne-babaları ile olumlu iletişim kurmalarında sosyo-ekonomik düzeyin önemli bir değişken olduğunu vurgulayan Nye (1951), 1500 ergen üzerinde yapmış olduğu araştırmada, üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerde ergen-anne-baba iletişiminin daha olumlu olduğu sonucunu bulmuştur (13).

ÖZET

Bu çalışma H.Ü. Ankara Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören 12-15 yaş grubundaki öğrencilerde görülebilecek ruhsal uyum problemlerinde yatılı

ve gündüzlü olarak eğitim almalarının etkisinin olup olmadığının saptanması amacıyla planlanmıştır. 12-15 yaş grubundaki yatılı öğrencilerin tamamı araştırmaya dahil edilmiş, gündüzlü öğrenciler ise Basit Tesadüfi örnekleme tekniği ile seçilmişlerdir. Öğrenciler okulda kalış şekillerine göre üç alt gruba ayrılmışlardır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilere kendisi ve ailesine ait genel bilgileri içeren form, ruhsal uyumların saptanması amacı ile de Ruhsal Uyum Ölçeği uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre: Örneklemi oluşturan gruplardan gündüzlü öğrencilerin ruhsal uyum puanlarının (310), diğer gruplardan daha fazla olduğu bulunmuştur.

Yapılan istatistik işlemler sonucu öğrencilerin ruhsal uyum puanı ile cinsiyetleri ve okulda kalış şekilleri arasındaki fark anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin ruhsal uyum puanlarının yordanmasında önem sırasına göre bağımsız değişkenlerle bağımlı değişkenler arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Bu değişkenler; babanın öğrenim durumu ($p<0.05$), kardeş sayısı ($p<0.05$), kaçınıcı çocuk olduğu ($p<0.05$), okulda kalış şekli ($p<0.05$) olarak görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin başarılı ve uyumlu bireyler olması için rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması, okul-aile işbirliğinin sağlanması ve ekip çalışmasının yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. YÖRÜKOĞLU, A., **Gençlik Çağı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yayın No: 270, Tısa Matbaası, Ankara, 1985.
2. CHAPMAN, A. H., **Management of Emotional Problems of Children and Adolescent**, J. B. Lippincott Company, 1965.
3. KILIÇÇI, Y., "Ergenlikte Kişiliğin Gelişimi ve Uyumu", **H.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 3, 25-35, Aralık 1980.
4. JERSILD, A. T., Çeviren Özgür, İ. N., **Gençlik Psikolojisi**, 2. Baskı, Gün Matbaası, İstanbul, 1974.
5. JERSILD, A. T., **The Psychology of Adolescence**, 2 nd ed., Macmillan Company, New York, 1963.
6. BERKTIN, C. T., **Problemlili Çocuklar ve Problem Sebepleri**, Türkiye İş Bankası Yayınları: 71, Tısa Matbaacılık Sanayii; Ankara, 1972.
7. SANDSTROM, C. I., **The Psychology of Childhood and Adolescence**, 2 nd ed., Penguin Books, 1979.

8. COLE, L., NELSON, I., **Psychology of Adolescence**, 7 th. ed., New York, 1970.
9. BROOK, J. S., BROOK, D. W., JERSILD, A. T., **The Psychology of Adolescence**, 3 rd. ed., Macmillan Publishing, New York, 1978.
10. STEEL, R. G. D., TORRIE, J. H., **Principles and Produces of Statistics**, McGraw Hill Book Company, New York, 1960.
11. NETER, J., WASSERMAN, W., **Applied Linear Statistical Models**, Richard D. Irwin Inc., Illinois, 1974.
12. RAMANUJAM, B. K., "Behavior Disorders of School Going Childen", **Archives of Child Health**, Vol: 10, No: 2, 48-60, 1986.
13. NYE, I., "Adolescent-Parent Adjustment in Socio-economic Levels as a Variable", **American Sociological Review**, 16, 341-349, 1951.

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ EĞİTİM DİZİSİ YAYINLARI

	FİYATI
— Yüksek Öğretime Giriş Sorunları	(Tükendi)
— Ulusal Eğitim Politikamız	(Tükendi)
— Çocuk ve Eğitim	(Tükendi)
— Temel Eğitim ve Sorunları	(Tükendi)
— Atatürk ve Eğitim	(Tükendi)
— Türkiye'de Meslek Eğitimi ve Sorunları	12.500.-
— Okul Öncesi Eğitim ve Sorunları	(Tükendi)
— Bugünden Yarına Ortaöğretimimiz	12.500.-
— Gençliğin Eğitimi ve Sorunları	12.500.-
— Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunları	(Tükendi)
— Yaygın Eğitim ve Sorunları	12.500.-
— Yükseköğretimde Değişmeler	12.500.-
— Demokrasi için Eğitim	15.000.-
— Eğitimde Laiklik	20.000.-
— Sanayileşme Sürecinde Türk Eğitimi ve Sorunları	35.000.-